

นิพนธ์ต้นฉบับ

Original Articles

ผลของโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพติด ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ Effects of Life skill Development program for Drug addiction Prevention of Secondary school students in I-San Subdistrict, Mueang District, Buri Ram Province

ธีรวัฒน์ พงศ์ภาณุพัฒน์, พย.ม.*

ปิ่นนัทธ์ บอนขุนทด, ประ.ด.*

ปิยะธร รุ่งธนเกียรติ, พย.ม.*

นียดา ประสงค์กุล, พย.ม.*

ถาวรีย์ แสงงาม, ประ.ด.**

กัลยา มั่นล้วน, ประ.ด.***

Teerawat Phongphanupat, M.N.S.*

Punnathut Bonkhunthod, Ph.D.*

Piyaon Rungtanakiat, M.N.S.*

Niyata Prasongkul, M.N.S.*

Thawaree Saengngam, Ph.D.**

Kanlaya Munluan, Ph.D.***

*คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น วิทยาเขตบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ประเทศไทย 31000

**คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ประเทศไทย 31000

***คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสมุทรปราการ ประเทศไทย 10540

*Faculty of nursing, Western university, Buri Ram campus, Buri Ram Province, Thailand, 31000

**Faculty of nursing, Buri Ram rajabhat university, Buri Ram Province, Thailand, 31000

***Faculty of Nursing, Huachlew Chalermprakiet University, Samutprakan Province, Thailand, 10540

Corresponding author, E-mail address: iampun19u6@gmail.com

Received: 19 Sep 2022. Revised: 18 Oct 2022. Accepted: 14 Nov 2022

บทคัดย่อ

- หลักการและเหตุผล** : ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาทางสังคมที่มีความสำคัญยิ่ง ทั้งในประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนา ในหลายส่วนทั้งภาครัฐและเอกชน ได้มองปัญหาแบบองค์รวมในมุมมองต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการบริหารจัดการเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ
- วัตถุประสงค์** : เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพติดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ ความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับการเสพติด การเห็นคุณค่าในตนเอง ทักษะการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันการเสพติด
- วิธีการศึกษา** : การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 เลือกแบบเจาะจง ตามเกณฑ์ข้อตกลงเบื้องต้น ได้กลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน และกลุ่มควบคุมจำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพติดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติที่
- ผลการศึกษา** : ผลการศึกษพบว่า 1) นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมสุขศึกษา ก่อน และหลังการทดลองมีทักษะชีวิตไม่แตกต่างกัน ส่วนในด้านความตระหนักในตนเอง และด้านการเห็นคุณค่าในตนเองหลังการทดลองมีความแตกต่างก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมสุขศึกษามีทักษะชีวิตไม่แตกต่างกับนักเรียนกลุ่มควบคุม ส่วนในด้านความตระหนักในตนเองพบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นมากกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

- สรุป** : โปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านความตระหนักในตนเอง และด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง สามารถเพิ่มทักษะชีวิตในเด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาได้ ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมและนำไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาอื่นเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ทักษะชีวิตที่ดีขึ้นและสามารถนำไปปฏิบัติเพื่อป้องกันการเสพสารเสพติดได้
- คำสำคัญ** : โปรแกรมสุขศึกษา สารเสพติด นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

ABSTRACT

- Background** : Drug addict is one the most important social problems affecting both developing and developed countries. Multi-sector collaboration among all stakeholders in both government and non-government organizations and holistic approach is a key strategy for effective management.
- Objective** : To study the effects of life skills enhancement program with participatory learning to prevent substance abuse among secondary school students in I-San subdistrict, mueang district, buri Ram province.
- Methods** : This was a quasi-experimental research. The samples of students at secondary school level I to III students of extensive schools. 30 students were selected as the control group. Those three schools were selected by purposive sampling. The data were collected by using questionnaires. The t-test was used for data analysis.
- Results** : The results were as follow: 1) The experimental group having life skill development program before and after the experiment had no different in the interpersonal relationship and communication skill and the decision-making skill, but the self-awareness, the self-esteem after the experiment had different in the experiment with statistically significant difference at 0.05 level. 2) The self-esteem, the interpersonal relationship and communication skill and the decision-making skill between the two groups were not different, but the self-awareness of the experimental group showed more positive result than the control group with statistically significant difference at 0.05 level.
- Conclusions** : The life skills enhancement program the self-awareness, the self-esteem with participatory learning to prevent substance abuse showed effectiveness of secondary school students. The further and applied study should be considered in others schools to enhanced life skills and early prevention of substance abuse in early adolescents.
- Keywords** : Health education program, Preventive behavior, Drug abused.

หลักการและเหตุผล

ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาทางสังคมที่มีแนวโน้มการแพร่ระบาดมากขึ้นเรื่อยๆ ในทุกประเทศทั่วโลก ซึ่งเป็นปัญหาที่กระทบต่อความมั่นคง และวัฒนธรรมของประเทศชาติมาก เพราะเป็นลักษณะของการทำให้ประชากรของประเทศมีศักยภาพด้อยลง สุขภาพทั้งในด้านร่างกาย และจิตใจของผู้ใช้ยาเสพติดทรุดโทรม รัฐต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจัดการแก้ปัญหาสังคมที่มีต้นกำเนิดจากปัญหาเสพติดอีกมากมายที่ตามมา เช่น ปัญหาการก่ออาชญากรรม ปัญหาการค้าประเวณี เป็นต้น ซึ่งปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดที่เป็นปัญหาสำคัญของประเทศที่มีแนวโน้มขยายตัวอย่างต่อเนื่องตามสภาพความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม⁽¹⁾

ประเทศไทยกำลังเผชิญกับปัญหาการแพร่ระบาดของสารเสพติด โดยเฉพาะในกลุ่มเด็ก และเยาวชน ผู้ใช้สารเสพติดมากกว่าร้อยละ 50 เป็นเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 16-25 ปี คิดเป็นจำนวน 600,000-1,000,000 คน จากการศึกษาปัญหาการใช้สารเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชน ระหว่าง พ.ศ.2558-2560 ปัญหาที่พบมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ การสูบบุหรี่ การดื่มสุรา และการใช้สารเสพติด ตามลำดับ โดยเริ่มสูบบุหรี่ และดื่มสุราครั้งแรกในช่วงอายุ 15-19 ปี เยาวชนในชนบทมีแนวโน้มเริ่มสูบบุหรี่เร็วกว่าเขตเมืองเล็กน้อย สาเหตุของการสูบบุหรี่ และดื่มสุราเนื่องจากความสนุก ทำตามกลุ่มเพื่อน ความเหงา และความรู้สึกไม่มั่นคงในชีวิต ส่วนสารเสพติดผิดกฎหมายพบว่า เด็กและเยาวชนเริ่มใช้ครั้งแรกในช่วงอายุ 15-25 ปี ประเภทของสารเสพติดที่มีสัดส่วนการใช้สูงที่สุดในช่วงปี 2556-2560 ได้แก่ ยาบ้า (ร้อยละ 39.8) รองลงมา ได้แก่ กัญชา(ร้อยละ 22.5) และ กาว/ทินเนอร์ (ร้อยละ 19.5) ตามลำดับ⁽²⁾

ปัญหาเสพติดเป็นปัญหาที่สืบเนื่องกันมาเป็นเวลานาน ตั้งแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบัน และมีแนวโน้มว่ายังคงเป็นปัญหาต่อไปในอนาคต เพราะปัญหาเสพติดเป็นปัญหาที่สลับซับซ้อน และมีการผลิตยาเสพติดชนิดใหม่ที่มีความร้ายแรงเพิ่มขึ้นตลอดเวลา ผลจากปัญหาดังกล่าว นอกจากจะเป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชนอันเป็นทรัพยากรที่สำคัญของชาติ ทั้งทางร่างกาย และจิตใจแล้วยังก่อให้เกิดความสูญเสียอย่าง

มากมายในด้านกำลังคน ด้านเศรษฐกิจและสังคม ก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรม ปัญหาความเสื่อมโทรมทางสังคม และศีลธรรม อันเป็นผลมาจากการแสวงหาเสพติดเพื่อบริโภค⁽³⁾ อาชญากรรมที่เกิดจากฤทธิ์ของยาเสพติดทำให้รัฐต้องเสียงบประมาณเป็นจำนวนมากเพื่อดำเนินการควบคุมปราบปราม ตลอดจนป้องกัน และบำบัดผู้ติดยาเสพติด อีกทั้ง ยังส่งผลกระทบต่อความเจริญก้าวหน้า และความมั่นคงของประเทศชาติอย่างยิ่ง ทั้งยังก่อให้เกิดปัญหาการเมืองระหว่างประเทศอีกด้วย ปัญหาเสพติดจึงเป็นปัญหาสำคัญของประเทศ มีแนวโน้มขยายตัวอย่างต่อเนื่อง มีการแพร่ระบาดจากกรรมกรผู้ใช้แรงงานไปยังกลุ่มนักเรียนมากขึ้น รวมทั้งโรงเรียนมีการแพร่ระบาดของยาเสพติดอย่างรุนแรง สาเหตุที่สำคัญในการแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนของชาติได้อย่างรวดเร็ว นั้นคือจากการถูกชักชวนโดยเพื่อน⁽⁴⁾

บุคคลที่ชักชวนให้เด็กและเยาวชนลองใช้ยาเสพติดในครั้งแรกคือ เพื่อน รองลงมาคือ ความอยากรู้อยากลอง มีประสบการณ์การใช้ยาเสพติดเอง โดยมีแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการเสพยาเสพติดที่มีน้ำหนักมากที่สุดคือการเลียนแบบเพื่อนผู้ใกล้ชิด กรณีรองลงมาคือ การถูกเพื่อนผู้ใกล้ชิดบังคับบงการให้ลองเสพยา ในระหว่างที่นักเรียนกำลังศึกษาในระดับมัศึกษานั้น เพื่อนจึงมักมีความสำคัญ และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของนักเรียนมาก ซึ่งนักเรียนจะมีเพื่อนจำนวนมาก โดยมาจากพื้นฐานครอบครัวที่แตกต่างกันไป อีกทั้งมีความสนใจ และทัศนคติแตกต่างกันด้วย ตัวนักเรียนเองก็มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จิตใจ และเริ่มต้นในการเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม การปรับให้เข้ากับผู้อื่นได้ เพื่อเตรียมความพร้อมที่จะเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต ในสภาวะนี้เอง จึงเป็นจุดเปลี่ยนโดยง่ายที่จะถูกชักนำไปสู่การเสพยาเสพติดของนักเรียน ซึ่งอาจมีปัจจัยเอื้อบางประการจากความบกพร่องในครอบครัว⁽⁵⁾ เช่น นักเรียนขาดความรักความอบอุ่น ไม่มีผู้ใหญ่ให้คำปรึกษาชี้แนะที่ดี เป็นต้น ทำให้เกิดความสับสนขาดสิ่งยึดเหนี่ยวทางใจ ขาดแนวทางการประพฤติตนให้เหมาะสม การแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มวัยรุ่นหรือนักเรียนมัธยมศึกษาจึงเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว

ข้อมูลสถิติด้านการใช้สารเสพติดของเด็ก และเยาวชนในจังหวัดบุรีรัมย์ ระหว่าง พ.ศ.2558-2560 พบว่าเด็กและเยาวชนเริ่มใช้สารเสพติดครั้งแรกในช่วงอายุระหว่าง 12-17 ปี ประเภทของสารเสพติดที่ใช้มากที่สุด ได้แก่ ยาบ้า ยาไอซ์ กัญชา และสารระเหย(กาวและทินเนอร์) ตามลำดับ จังหวัดบุรีรัมย์ได้ดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยมีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ ควบคุมพื้นที่สาธารณะที่เป็นแหล่งมั่วสุม ลดปัจจัยเสี่ยงด้วยการจัดระเบียบสังคม และออกปฏิบัติการเฝ้าระวังเพื่อค้นหาผู้เสพยาเสพติด ผู้วิจัยจึงได้ทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่ผ่านมาเกี่ยวกับโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาเพื่อนำมาเทียบเคียงใช้แต่พบว่า ยังไม่เคยมีการศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์มาก่อน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่องผลของโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการให้การณรงค์สร้างกระแสสนับสนุนให้ความรู้ให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ ส่งต่อ ปรับทัศนคติสร้างความตระหนักค่านิยมเรื่องสารเสพติดที่เหมาะสม และเพื่อให้การดำเนินการป้องกันพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ดังกล่าวมีประสิทธิภาพ และมีประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาในระยะยาวให้ได้ผล และทันเหตุการณ์มากที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมและทัศนคติด้านความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับการเสพยาเสพติด การเห็นคุณค่าในตนเอง ทักษะการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อเปรียบเทียบผลของโปรแกรมก่อน และหลังการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับการเสพยาเสพติด การเห็นคุณค่าในตนเอง ทักษะการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

วิธีการศึกษาวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experiment Research) โดยออกแบบการวิจัยแบบ 2 กลุ่ม เก็บรวบรวมข้อมูลก่อน และหลังการทดลอง (Pre-test, Post-test control group design)

ประชากร (Population) เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนในเขตตำบลอิสาน อำเภอเมือง จำนวน 326 คน

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) คัดเลือกแบบเลือกเจาะจง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนในเขตตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 60 คน แบ่งเป็น กลุ่มทดลอง 30 คน และกลุ่มควบคุม 30 คน การสุ่มตัวอย่างจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีอคติน้อยที่สุด

ระยะเวลาในการศึกษาข้อมูลระหว่างเดือนตุลาคม-ธันวาคม พ.ศ.2564

เกณฑ์การคัดเลือก เกณฑ์ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างคือ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ที่ไม่เคยใช้สารเสพติด และผู้ปกครองยินยอมให้เข้าร่วมการวิจัย

เกณฑ์การคัดออก คือ มีโรคประจำตัวที่ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมของโปรแกรมได้สม่ำเสมอ และเกณฑ์ยุติการเข้าร่วมการศึกษาคือ กลุ่มตัวอย่างไม่เข้าร่วมกิจกรรมมากกว่า 2 ครั้ง หรือขอถอนตัวออกจากกรวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้พัฒนามาจากงานวิจัยของ พิพัฒน์พล พินิจดี และจุฬารักษ์ โสตะ⁽⁶⁾ ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ 1) แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ความรู้ และประสบการณ์การใช้สารเสพติด 2) แบบสอบถามความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับการเสพยาเสพติด จำนวน 23 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) กำหนดให้ผู้ตอบเลือกประมาณค่า 5 ระดับ ตัวเลือกคือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง และมีเกณฑ์การแปลผลเป็น 5 ระดับคือ 4.50-5.00 หมายถึง มากที่สุด 3.50-4.49

หมายถึง มาก 2.50-3.49 หมายถึง ปานกลาง 1.50-2.49 หมายถึง น้อยและ 1.00-1.49 หมายถึง น้อยที่สุด 3) แบบสอบถามการเห็นคุณค่าในตนเอง จำนวน 27 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) กำหนดให้ผู้ตอบเลือกประมาณค่า 5 ระดับตัวเลือกคือ เห็นด้วย อย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง และมีเกณฑ์การแปลผลเป็น 5 ระดับคือ 4.50-5.00 หมายถึง มากที่สุด 3.50-4.49 หมายถึง มาก 2.50-3.49 หมายถึง ปานกลาง 1.50-2.49 หมายถึง น้อย และ 1.00-1.49 หมายถึง น้อยที่สุด 4) แบบสอบถามทักษะการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล จำนวน 7 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบปรนัย มี 3 ตัวเลือก โดยให้นักเรียนเลือกตอบตามสถานการณ์ที่สมมุติ และมีเกณฑ์การแปลผลเป็น 3 ระดับคือ 2.34-3.00 หมายถึง สูง 1.67-2.33 หมายถึง ปานกลางและ 1.00-1.66 หมายถึง ต่ำ 5) แบบสอบถามทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติด จำนวน 10 ข้อ มีข้อคำถามให้นักเรียนเลือกตอบตามสถานการณ์ ลักษณะเป็นแบบปรนัย มี 4 ตัวเลือก และมีเกณฑ์การแปลผลเป็น 3 ระดับคือ 2.34-3.00 หมายถึง สูง 1.67-2.33 หมายถึง ปานกลางและ 1.00-1.66 หมายถึง ต่ำ โดยเครื่องมือที่สร้างขึ้นนำไปทดลองใช้ และหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) มากกว่า 0.75 ในทุกส่วน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยของคะแนน (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)
2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของแบบสอบถามก่อน และหลังการทดลองภายในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมโดยใช้สถิติ t-test (Dependent) และการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของแบบสอบถามก่อน และหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมโดยใช้สถิติ t-test (Independent)

ข้อพิจารณาทางจริยธรรม

การวิจัยครั้งนี้ผ่านการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์เลขที่ จธ. 2564/0070 ผู้วิจัยได้อธิบายให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจว่า การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสมัครใจของกลุ่มตัวอย่างว่าจะยินยอมเข้าร่วมในการทำวิจัยหรือไม่ก็ได้ การปฏิเสธไม่มีผลต่อกลุ่มตัวอย่าง โดยจะใช้รหัสเลขที่ของแบบสอบถามแทนชื่อ-นามสกุลของกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิจัยจะเป็นภาพรวม และนำมาใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษาวิจัยเท่านั้น กลุ่มตัวอย่างสามารถขอยุติการเข้าร่วมการวิจัยก่อนครบกำหนดโดยไม่มีผลกระทบอื่นๆ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน พบว่า กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมเป็นเพศชายมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 65.0 และร้อยละ 52.5 ตามลำดับ รองลงมาเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 35.0 และร้อยละ 47.5 ตามลำดับ สำหรับด้านอายุกลุ่มทดลอง มีอายุ 14 ปีมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 47.5 รองลงมาคืออายุ 13 ปีคิดเป็นร้อยละ 35.0 ส่วนกลุ่มควบคุม มีอายุ 14 ปีมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 47.5 รองลงมาคืออายุ 15 ปีคิดเป็นร้อยละ 27.5 ส่วนด้านชั้นเรียน กลุ่มทดลองมีนักเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 43.3, ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 36.7 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 20.0 ตามลำดับ ในกลุ่มควบคุมมีนักเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 40.0, ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 33.3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 26.7 ตามลำดับ นักเรียนกลุ่มทดลองซึ่งเป็นกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติด หลังการทดลองนักเรียนมีทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดในด้านความตระหนักในตนเอง และการเห็นคุณค่าในตนเองเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นมากกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนในด้านทักษะการสื่อสาร และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติด พบว่า ก่อนและหลังการทดลอง ไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยโปรแกรมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพติดภายในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลอง กลุ่มทดลอง (n=30) และกลุ่มควบคุม (n=30)

โปรแกรมทักษะชีวิตเพื่อป้องกัน การเสพติด	ก่อนการทดลอง		แปลผล	หลังการทดลอง		แปลผล	t	p-value
	$\bar{X}$	SD		$\bar{X}$	SD			
กลุ่มทดลอง								
1. ความตระหนักในตนเอง	3.9	0.4	มาก	4.2	0.4	มาก	4.74	<0.01*
2. การเห็นคุณค่าในตนเอง	3.8	0.5	มาก	4.0	0.4	มาก	2.22	0.03*
3. ทักษะการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	1.3	0.4	ต่ำ	1.4	0.4	ต่ำ	1.30	0.20
4. ทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันการ เสพติด	1.5	0.3	ต่ำ	1.6	0.2	ต่ำ	1.61	0.11
กลุ่มควบคุม								
1. ความตระหนักในตนเอง	3.9	0.3	มาก	4.0	0.3	มาก	2.07	0.05
2. การเห็นคุณค่าในตนเอง	4.0	0.4	มาก	4.0	0.4	มาก	0.61	0.54
3. ทักษะการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	1.4	0.4	ต่ำ	1.4	0.3	ต่ำ	0.49	0.62
4. ทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันการเสพติด	1.5	0.4	ต่ำ	1.5	0.3	ต่ำ	1.15	0.26

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

โปรแกรมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพติด ก่อนการทดลองซึ่งเป็นกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมด้านความตระหนักในตนเองด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง ทักษะการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันการเสพติด ไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพติดระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง กลุ่มทดลอง (n=30) และกลุ่มควบคุม (n=30)

ทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพติด	ก่อนการทดลอง						t	p-value
	กลุ่มทดลอง		แปลผล	กลุ่มควบคุม		แปลผล		
	$\bar{X}$	SD		$\bar{X}$	SD			
1. ความตระหนักในตนเอง	3.9	0.4	มาก	3.9	0.3	มาก	0.14	0.89
2. การเห็นคุณค่าในตนเอง	3.8	0.5	มาก	4.0	0.4	มาก	1.91	0.06
3. ทักษะการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	1.3	0.4	ต่ำ	1.4	0.4	ต่ำ	0.33	0.74
4. ทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันการเสพติด	1.5	0.3	ต่ำ	1.5	0.4	ต่ำ	0.69	0.49

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

โปรแกรมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพติด หลังการทดลองซึ่งเป็นกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมมีทักษะการป้องกันการเสพติด ในด้านความตระหนักในตนเอง เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งเป็นกลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรมสุขศึกษาการป้องกันการเสพติด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ระดับ 0.05 ส่วนในด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง ทักษะการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันการเสพติดของนักเรียนในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย ทักษะชีวิตการป้องกันการเสพยาเสพติดระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง กลุ่มทดลอง (n=30) และกลุ่มควบคุม (n=30)

ทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติด	หลังการทดลอง						t	p-value
	กลุ่มทดลอง		แปลผล	กลุ่มควบคุม		แปลผล		
	$\bar{X}$	SD		$\bar{X}$	SD			
1. ความตระหนักในตนเอง	4.2	0.4	มาก	4.0	0.3	มาก	2.27	0.02*
2. การเห็นคุณค่าในตนเอง	4.0	0.4	มาก	4.0	0.4	มาก	0.95	0.34
3. ทักษะการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	1.4	0.4	ต่ำ	1.4	0.3	ต่ำ	0.13	0.90
4. ทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติด	1.6	0.2	ต่ำ	1.5	0.3	ต่ำ	1.12	0.26

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปราย

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลดังนี้

1. ความตระหนักในตนเอง ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่ได้รับโปรแกรมภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดในด้านความตระหนักในตนเองดีกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และพบว่า กลุ่มทดลองมีทักษะชีวิตด้านความตระหนักในตนเองดีกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยก่อนและหลังการทดลองอยู่ในระดับมาก และเมื่อเข้าโปรแกรมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติด กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่แตกต่างกันมากอาจเพราะทางโรงเรียนมีการสอนเรื่องการป้องกันการเสพยาเสพติดอยู่เป็นประจำ และนักเรียนมีช่องทางการเรียนรู้ข้อมูลเหล่านี้ผ่านสื่อต่างๆ เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิพัฒน์พล พินิจดี และ จุฬารักษ์ โสตะ⁽⁶⁾ ที่ศึกษาผลของโปรแกรมการสร้างเสริมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการสูบบุหรี่ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นพบว่า ก่อนการทดลองกลุ่มทดลองมีคะแนนการตระหนักในตนเอง และความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นอยู่ในระดับปานกลาง และภายหลังทดลอง พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มมากขึ้นกว่า ก่อนการทดลอง และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มเปรียบเทียบ หลังการทดลองพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่านักเรียนในกลุ่ม

ทดลองได้รับการจัดกิจกรรมตามแผนการสอนในเรื่อง “รู้ไว้ ไม่เกิดทุกข์” ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งเป็นกิจกรรมที่จัดอยู่ในองค์ประกอบของทักษะชีวิตด้านจิตพิสัยหรือเจตคติ เพื่อให้นักเรียนตระหนักในปัญหาที่เกิดจากการใช้ยาเสพติดที่อาจส่งผลกระทบต่อตนเอง ครอบครัว บุคคลใกล้ชิด และสังคมหรืออาจกล่าวได้ว่า เป็นกิจกรรมที่ต้องการให้นักเรียนเกิดความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับการเสพยาเสพติด

ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการดำเนินกิจกรรมให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ในลักษณะผ่านสื่อสัมผัสทางการเห็น การฟัง การกระทำ ซึ่งเมื่อดำเนินกิจกรรมต้องมีปฏิริยาออกมาโดยการคิด การพูด การอ่าน การเขียน ซึ่งทุกประเด็นล้วนแต่เป็นเรื่องที่ใกล้ตัวนักเรียนมาก เนื้อหาเข้าใจง่าย เป็นรูปธรรมทำให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ในห้องเรียนขึ้น ประกอบกับการใช้สื่อที่มีประสิทธิภาพยิ่งกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้สูงสุด การอภิปรายกลุ่มเป็นไปอย่างราบรื่น มีการเสนอแนวคิดที่ชัดเจน ซึ่งส่วนหนึ่งอาจเกิดจากการที่นักเรียนกลุ่มทดลองมีทักษะชีวิตด้านความตระหนักในตนเองในระดับสูง เมื่อมีผู้ชี้แนะให้โอกาสดังกล่าวก็สามารถพัฒนาสูงขึ้นได้โดยเร็ว อีกประการหนึ่งก็คือ การดำเนินกิจกรรมในเรื่อง “รู้ค่าแห่งชีวิต ไม่หลงผิดติดยา” เรื่อง “ขอภัยเข้าใจกันนะ” และเรื่อง “รู้คิด ผิดได้ยาก” นั้น เนื่องจากประเด็นอภิปรายทั้งหมดเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเสพยาเสพติดทั้งสิ้น จึงอาจมีส่วนช่วยส่งเสริมทักษะชีวิตด้านความตระหนักในตนเองให้สูงขึ้นด้วย

2. การเห็นคุณค่าในตนเอง ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดในด้านการเห็นคุณค่าในตนเองดีกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และภายหลังจากนักเรียนได้รับโปรแกรมในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม มีทักษะชีวิตในด้านการเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างกัน โดยก่อนและหลังการทดลองอยู่ในระดับมาก และเมื่อเข้าโปรแกรมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่แตกต่างกันมากอาจเพราะทางโรงเรียนมีการสอนเรื่องการป้องกันการเสพยาเสพติดอยู่เป็นประจำ และนักเรียนมีช่องทางการเรียนรู้ข้อมูลเหล่านี้ผ่านสื่อต่างๆ เป็นต้น ในกรณีนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม มีค่าคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตด้านการเห็นคุณค่าในตนเองในระดับสูงมากแต่เดิมแล้ว ทำให้การพัฒนาทักษะชีวิตด้านการเห็นคุณค่าในตนเองมีแนวโน้มพัฒนาเพิ่มขึ้นไม่มากนัก เพียงแต่ยังคงอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน ผลการทดลองจึงไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลลักษณ์ ลังกา⁽⁷⁾ ที่ศึกษาโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสา และป้องกันตนเองด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ (Structural Equation Modeling: SEM) พบว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุที่เป็นปัจจัยภูมิคุ้มกันให้หลีกเลี่ยงสารเสพติดโดยการเห็นคุณค่าในตนเอง การตระหนักรู้โทษของสารเสพติด การควบคุมตนเอง การฝึกทักษะชีวิตโดยการทดลองทำด้วยตนเอง ในโปรแกรมนี้ จึงทำให้เยาวชนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับสารเสพติดหลังเข้าโปรแกรมสูงกว่าก่อนเข้าโปรแกรม⁽³⁾ จะเห็นได้ว่า ผู้วิจัยได้กำหนดการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งการเห็นคุณค่าในตนเองมีความสำคัญอย่างยิ่งในการป้องกันการเสพยาเสพติด เพราะหากนักเรียนมีความรู้สึกรู้เห็นคุณค่าในตนเองย่อมต้องพยายามดูแลตนเองให้หลีกเลี่ยงจากสิ่งที่ไม่ดี และถึงแม้ว่านักเรียนจะมีค่าคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตด้านการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับสูงมากก็ตาม นักเรียนก็ยังคงมีความจำเป็นต้องได้รับการสร้างเสริม

ทักษะชีวิตด้านนี้อยู่เสมอ ซึ่งการเห็นคุณค่าในตนเองสามารถเปลี่ยนแปลงได้เสมอตามสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจสังคม การเมือง และปัจจัยอื่นๆ

3. ทักษะการสื่อสาร และความสัมพันธระหว่างบุคคล ผลการศึกษา พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมก่อนและหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดในด้านทักษะการสื่อสาร และความสัมพันธระหว่างบุคคลไม่แตกต่างกัน และภายหลังจากนักเรียนได้รับโปรแกรม นักเรียนในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมมีทักษะชีวิตในด้านทักษะการสื่อสาร และความสัมพันธระหว่างบุคคลไม่แตกต่างกัน ซึ่งจากการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตด้านทักษะการสื่อสาร และความสัมพันธระหว่างบุคคล ทั้งก่อน และหลังการทดลอง ทั้งของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมนั้น พบว่ามีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง แต่การศึกษางานวิจัยของ พิพัฒน์พล พินิจดี และ จุฬารักษ์ โสตะ⁽⁶⁾ ด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และทักษะการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล พบว่า ก่อนการทดลองกลุ่มทดลองมีระดับการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และทักษะการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง และหลังทดลองพบว่า มีคะแนนสูงขึ้น เมื่อเปรียบเทียบภายในกลุ่มพบว่า หลังการทดลองกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมีการเบี่ยงเบนความสนใจขาดสมาธิในการฟัง ทำความเข้าใจ และปฏิบัติตามกิจกรรมทักษะอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การพัฒนาด้านการปรับตัวปรับแนวคิดในรายบุคคลและกลุ่มเป็นไปได้ช้าๆ นอกจากนั้น ยังต้องพิจารณาถึงปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริมที่มีผลต่อการคิดของนักเรียนทั้งกลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุมเป็นอย่างมากถึงแม้กลุ่มทดลองจะได้รับการสอนแล้วก็ตาม ทักษะชีวิตในด้านทักษะการสื่อสารและความสัมพันธระหว่างบุคคลก็อาจใกล้เคียงกันเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มได้ ตามแผนการสอนด้านทักษะการสื่อสาร และความสัมพันธระหว่างบุคคล เรื่อง “ขอภัย เข้าใจกันนะ” ซึ่งเป็นการสอนที่ต้องเน้นความตั้งใจสูงในการฟังทำความเข้าใจ และฝึกปฏิบัติจริง โดยมีข้อจำกัดในการตรงต่อเวลาของนักเรียน การเสนอ

มุมมองในการอภิปรายกลุ่มย่อยนักเรียนบางกลุ่มใช้เวลา
มาก ทำให้ผู้วิจัยควบคุมเวลาให้เป็นไปตามกำหนดได้
ค่อนข้างยาก ประกอบกับนักเรียนมีความเคยชินกับ
การเรียนรู้แบบฟังบรรยายทำให้การมีส่วนร่วมในกิจกรรม
การเรียนรู้ไม่สมบูรณ์เต็มศักยภาพระหว่างการแบ่งกลุ่มย่อย
นักเรียนบางคนจึงถือโอกาสเป็นเวลาพักผ่อน พูดคุยนอก
ประเด็นหรือหยอกล้อกัน ส่งผลให้การพัฒนาทักษะชีวิต
ระหว่างบุคคลของกลุ่มทดลองมีพัฒนาการเพิ่มขึ้น
ไม่มากนัก อีกประการหนึ่งคือ นักเรียนในกลุ่มทดลอง
บางคนมีทักษะชีวิตระดับสูงอยู่ก่อนแล้ว ซึ่งอาจเพิ่มขึ้น
ได้อีกไม่มากนัก และนักเรียนบางคนอาจมีทักษะชีวิตอยู่
ในระดับต่ำ และมีพัฒนาการในด้านทักษะทั่วไปที่
ค่อนข้างช้า ทำให้มีผลกระทบต่อการพัฒนาทักษะชีวิต
ด้านทักษะการสื่อสาร และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
ในภาพรวมของกลุ่มได้

4. ทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันการเสพยา
เสพติด ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับ
โปรแกรมก่อน และหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีทักษะ
ชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดในด้านทักษะ
การสื่อสาร และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลไม่แตกต่างกัน
และภายหลังจากนักเรียนได้รับโปรแกรม นักเรียนในกลุ่ม
ทดลอง และกลุ่มควบคุมมีทักษะชีวิตในด้านทักษะ
การตัดสินใจไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา
งานวิจัยของ ชัชชฎาภร พิศมร และคณะ⁽⁸⁾ พบว่า ผลการ
เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อ
การเสพยาบ้า ทักษะปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนก่อน และ
หลังการเข้าร่วมโปรแกรมการรับรู้ความสามารถตนเอง
ในการควบคุมการเสพยาบ้าและความตั้งใจที่จะไม่กลับไป
เสพยาบ้าซ้ำของกลุ่มตัวอย่าง ทักษะปฏิเสธเมื่อ
ถูกชักชวนให้เสพยาบ้า พบว่า หลังการจัดโปรแกรม
กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยทักษะการปฏิเสธ
เมื่อถูกชักชวนให้เสพยาบ้า เพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบความ
แตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อน และหลังการจัดโปรแกรม
โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) และ
ทฤษฎีการใช้สารเสพติด และจากการบำบัดสถาบัน
อัญญารักษ์⁽⁹⁾ ถ้าบุคคลมีความรู้เรื่องการติดสารเสพติด
และพิษโทษภัยจะทำให้ตระหนัก และเป็นสิ่งที่สำคัญใน

การควบคุมตนเอง เยาวชนจะหลีกเลี่ยงการใช้สาร
เสพติด⁽³⁾ ทั้งนี้ในระหว่างการทดลองตามแผนการจัด
กิจกรรมในด้านทักษะการตัดสินใจเรื่อง “รู้คิด ผิดได้ยาก”
ซึ่งเป็นการสอนที่ต้องเน้นความตั้งใจสูงในการฟังทำความเข้าใจ
และฝึกปฏิบัติจริง โดยมีข้อจำกัดในด้านการตรง
ต่อเวลาของนักเรียน การเสนอมุมมองในการอภิปราย
กลุ่มย่อยนักเรียนบางกลุ่มใช้เวลามาก ประกอบกับ
นักเรียนมีความเคยชินกับการเรียนรู้แบบฟังบรรยาย
การมีส่วนร่วมระหว่างการเรียนรู้ไม่สมบูรณ์เต็ม
ศักยภาพ ระหว่างการแบ่งกลุ่มย่อยนักเรียน บางคนจึง
ถือเป็นเวลาพักผ่อนคลาย พูดคุยนอกประเด็นหรือเล่นกัน
ส่งผลให้การพัฒนาทักษะชีวิตด้านทักษะการตัดสินใจของ
กลุ่มทดลองมีการพัฒนาเพิ่มขึ้นไม่มากนัก อีกประการ
หนึ่งก็คือ นักเรียนทั้งในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม
มีทักษะชีวิตด้านทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันการ
เสพยาเสพติดในระดับสูงอยู่ก่อนแล้ว ซึ่งอาจเพิ่มขึ้นได้
อีกไม่มากนัก ด้านทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันการเสพยา
เสพติด ทั้งในกลุ่ม และระหว่างกลุ่มจึงไม่แตกต่างกัน

สรุป

โปรแกรมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยา
เสพติดด้านความตระหนักในตนเอง และด้านการเห็น
คุณค่าในตนเองสามารถเพิ่มทักษะชีวิตในเด็กนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาได้ รวมทั้งเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรใน
รูปแบบบูรณาการที่เน้นการเรียนรู้ ทักษะชีวิตแบบ
มีส่วนร่วมผ่านกระบวนการกลุ่มในช่วงกิจกรรม และ
นำไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาอื่น ควรมีการศึกษาเพิ่มเติม
รวมทั้งพิจารณาหรือหาวิธีการ หรือกระบวนการอื่นๆ
ที่สนับสนุนและส่งเสริมการเพิ่มในด้านทักษะการสื่อสาร
และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และทักษะการตัดสินใจ
เพื่อป้องกันการเสพยาเสพติด เพื่อให้เด็กนักเรียนได้เรียนรู้
ทักษะชีวิตที่ดีขึ้นและสามารถนำไปปฏิบัติเพื่อป้องกัน
การเสพยาเสพติดได้

เอกสารอ้างอิง

1. บุรฉัตร จันทรแดง, เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร, สุธิณี อุตถากร. ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อ ยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนดงหลวงวิทยา อำเภอดงหลวง จังหวัดมุกดาหาร. การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิต ศึกษา ครั้งที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม วันที่ 20 มกราคม 2560. มหาสารคาม: บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม; 2560: 1487-97.
2. จุลจิรา จันทะมุงคุณ, อธิรัตน์ เหล่าคมพฒณาจารย์, ณิชฎา ราชบุตร. ประสิทธิผลของโปรแกรมการ เสริมสร้างทักษะชีวิตร่วมกับกระบวนการเรียนรู้แบบ มีส่วนร่วมเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดของ นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย จังหวัดชัยภูมิ. วารสารสุขภาพจิตแห่งประเทศไทย 2563;28(4): 304-16.
3. จิตวันต์ หงษ์กิตติยานนท์, อารยา ทิพย์วงศ์, ลักษณะา ยอดกลกิจ, สายสมร เฉลยกิตติ. ผลของโปรแกรม การรับรู้ความสามารถของตนเองต่อพฤติกรรม หลีกเลี่ยงการใช้สารเสพติดของเยาวชน. เวชสารแพทย์ทหารบก 2562;72(1):33-42.
4. วสันต์ ศรีแก้วนิตย์. ปัจจัยที่มีผลต่อการเสพยาของ ผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์: กรณีศึกษา สถาน ควบคุมตัว และสถานที่เพื่อการตรวจพิสูจน์ เรือนจำ กลางคลองเปรม. [วิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสน ศาสตร์มหาบัณฑิต]. สาขาวิชาอาชญวิทยาและ การบริหารงานยุติธรรม, สถาบันอาชญวิทยาและ การบริหารงานยุติธรรม, วิทยาลัยรัฐกิจ, บัณฑิต วิทยาลัย; กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรังสิต; 2560.
5. เปรมฤดี หงษ์สุทธิ, ภรภัทร เฮงอุดมทรัพย์, ดวงใจ วัฒนสินธุ์. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม การป้องกันการติดสารเสพติดของนักเรียนชาย โรงเรียนขยายโอกาส. วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรม ราชชนนี 6. กรุงเทพฯ 2560;33(3):112-23.
6. พิพัฒน์พล พินิจดี, จุฬารณณ์ โสตะ. โปรแกรมการ ประยุกต์การสร้างเสริมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการ สูบบุหรืในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอสรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี, สำนักงานป้องกัน ควบคุมโรคที่ 6 จังหวัดขอนแก่น 2558;22(2):11-20.
7. วิไลลักษณ์ ลังกา, อรุมา เจริญสุข, พชรภรณ์ ศรีสวัสดิ์, กัมปนาท บริบูรณ์. โมเดลเชิงสาเหตุของ ปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรม เสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนใน พื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.). วารสารวิธีวิทยาการวิจัย 2560;30(1):101-18.
8. ชัชฎาภร พิศมร, ขวัญเมือง แก้วดำเกิง, มณีรัตน์ อีระวิวัฒน์. การประยุกต์ทฤษฎีพฤติกรรม ตามแผนเพื่อป้องกันการเสพยาบ้าซ้ำของผู้เข้ารับ การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์ฟื้นฟู สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด. วารสารสุขศึกษา 2562; 42(1):68-79.
9. กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. รายงาน ประจำปีผู้ป่วยใน. นนทบุรี; โรงพยาบาลศรีธัญญา: 2561.